

ΉΤΑΝ Ο ΓΙΑΓΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ;

Του Κωνσταντίνου Αλαβάνου

Πρώτα απ' όλα ήταν γενναίος. Μια γενναιότητα ακραία, λιτή, κυτταρική. Που πήγαζε από μέσα του, χωρίς ίχνος υστεροβουλίας ή αυταρέσκειας. Και που εκφραζόταν απόλυτη – και απέναντι στη δύναμη της βίας και απέναντι στη σκοπιμότητα των ελιγμών.

Το δεύτερο ήταν η απλότητά του. Η προσιτότητα, η ευγένεια, η ζεστασιά του. Που είναι δύσκολο να τον κατανοήσουν όσοι δεν τον έζησαν από κοντά. Και που για τους νεώτερους άγγιζε τα όρια της πατρικότητας.

Ίσως, όμως, το πιο συναρπαστικό να ήταν η προσφορότητά του στην εξέλιξη. Η ευαίσθητη δεκτικότητά του στις επιταγές των καιρών. Είναι σπάνιο, αν όχι μοναδικό, ένας άνθρωπος περασμένα τα πενήντα, με λαμπρή σταδιοδρομία και τεράστια αναγνώριση, να μένει ανοιχτός, να συλλαμβάνει, να αναθεωρεί, να τολμά. Και να δίνεται με ορμή εφήβου.

Ήταν αγωνιστής με οξυδέρκεια. Η Εταιρεία Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων, η ΕΜΕΠ, ο θαυμασιότερος όμιλος γενναίων ανθρώπων που έχει σχηματιστεί στην πρόσφατη ιστορία μας, ήταν η πολιτικά οξυδερκέστερη αντιμετώπιση της δικτατορίας: Η συστηματική εκμετάλλευση των ρωγμών του καθεστώτος ήταν ο γόνιμος δρόμος για την ενεργοποίηση των συνειδήσεων και την πραγματοποίηση των πρώτων μαζικών εκδηλώσεων. Κάποιοι ανόητοι ασκούν κριτική γιατί η ΕΜΕΠ ακολούθησε την οδό της «νομιμότητας». Δεν καταλαβαίνουν αυτό που είχε καταλάβει η ίδια η χούντα. Που αναγκάστηκε να αντιδράσει με σπασμωδικότητα και πανικό, επαναφέροντας το θεσμό των εκτοπίσεων και αφαιρώντας κάθε ψιμύθιο από το πρόσωπό της.

Όχι μόνο στην αντιμετώπιση της δικτατορίας, όχι μόνο στη θεώρηση της Ευρώπης και το ρόλο της Ελλάδας σ' αυτήν, οι θέσεις του είχαν πάντοτε ποιότητα, διεισδυτικότητα και ευστοχία. Ανέλυε τα προβλήματα με επιστημονικό ήθος και συνείδηση γεωμέτρη. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι το ΚΟΔΗΣΟ βρισκόταν εκτός τόπου και χρόνου. Ας αντιπαραβάλουν αυτά που λένε σήμερα τα δύο μεγάλα κόμματα, με αυτά που έλεγε το ΚΟΔΗΣΟ πριν 25 χρόνια.

Είχε εξαιρετικές οργανωτικές και διαπραγματευτικές ικανότητες. Σε όσους τομείς κατά καιρούς υπηρέτησε, σε όσα θέματα διαχειρίστηκε άφησε έργο.

Ήταν βαθιά δημοκρατικός, με έμπρακτη πίστη στις συλλογικές διαδικασίες. Στα κομματικά όργανα σχεδόν πάντοτε έπειθε για την άποψή του, δεν την επέβαλε όμως ποτέ.

Στην τακτική υστερούσε.

Δεν ήξερε να ελίσσεται – και δεν ήθελε να ελίσσεται. Δεν αναδιπλωνόταν, δεν συναλλασσόταν, δεν πήγαινε πίσω ποτέ.

Ήταν άνθρωπος εξαιρετικής ευφυΐας και μηδενικής πονηριάς. Δεν είχε ταλέντο στη «μαγκιά» - ίσως να αγνοούσε και τη λέξη. Θεωρούσε αθέμιτο κάθε «πολιτικό παιχνίδι».

Εξωπραγματικής ακεραιότητας και ειλικρίνειας θεωρούσε, κατ' αρχήν, κάθε συνομιλητή του της ίδιας ποιότητας. Δυσκολευόταν να αντιληφθεί την έλλειψη έρματος, την υποκρισία, την ιδιοτέλεια.

Δεν δημαγωγούσε ποτέ. Δεν υποσχέθηκε τίποτα αν δεν πίστευε ότι μπορεί να γίνει. Καμιά πρόταση δεν είχε την τύχη να υιοθετηθεί από αυτόν, αν δεν ήταν «κοστολογημένη».

Αποστρεφόταν να εναρμονιστεί με τα υπέργεια και τα υπόγεια ρεύματα. Μιλούσε τη γλώσσα της ευθύνης, όταν ο μαξιμαλιστής λαός διψούσε για το απόλυτο και το ακαριαίο, τη στιγμή μάλιστα που του υπόσχονταν «σοσιαλισμό στις 18».

«Ήταν ο Γιάγκος πολιτικός;» Το παλιό ερώτημα υφέρπει και τώρα.

Αν μείνουμε στον τετριμμένο ορισμό ότι «πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού» η απάντηση ίσως να είναι αρνητική: Ο Γιάγκος δεν έκανε εκπτώσεις υπέρ του εφικτού.

Αν όμως δεχθούμε ότι πολιτική είναι να υπηρετείς την πρόοδο με τη σωστή ανάλυση και τη γνώση, να θέτεις στόχους και να τους επιδιώκεις με αταλάντευτη συνέπεια, να αφιερώνεις στο κοινωνικό σύνολο όλο σου το σφρίγος, την υπευθυνότητα και το πάθος, τότε θα πρέπει να δεχθούμε και ότι ο Γιάγκος υπήρξε κορυφαίος πολιτικός.

Ένας πολιτικός που δεν προώρισταί ίσως να κυβερνήσει. Αλλά προώρισταί να παραμείνει ως Μέτρο και Πρότυπο για όσους είχαν την τύχη να τον γνωρίσουν. Γι' αυτούς που τον ακολούθησαν μέχρι τέλους. Και γι' αυτούς που τον εγκατέλειψαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΛΑΒΑΝΟΣ

Ο Κωνσταντίνος Αλαβάνος, δικηγόρος, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1946. Χρημάτισε Πρόεδρος της ΔΕΣΠΑ (1966), Υφυπουργός Δημοσίων Έργων (1974), Βουλευτής (1974, 1977), Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Πολιτισμού (1981), Γενικός Διευθυντής της ΕΡΤ (1996). Σήμερα διευθύνει το Ραδιοτηλεοπτικό Σταθμό της Βουλής των Ελλήνων.